

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 202/07-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. októbra 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti E., a. s., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. C., N., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 7. júna 2006 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 374/05 takto

r o z h o d o l :

1. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 3 Cob 374/05 zo 7. júna 2006 porušil základné právo E., a. s., na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 Cob 374/05 zo 7. júna 2006 zrušuje a prikazuje mu vo veci znovu konať.

3. E., a. s., priznáva finančné zadost'učinenie v sume 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Krajský súd v Bratislave je povinný uhradiť E., a. s., trovy konania v sume 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. M. C., N.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 202/07 zo 17. júla 2007 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť E., a. s. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 Cob 374/05 zo 7. júna 2006.

Po prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku krajského súdu, aby sa vyjadrila k s'ťažnosti prijatej na ďalšie konanie.

Predsedníčka krajského súdu vo vyjadrení k s'ťažnosti sp. zn. Spr. 3544/2007 z 8. augusta 2007 okrem iného uviedla:

«Vaše dožiadanie som dňa 02. 08. 2007 predložila na vyjadrenie predsedníčke senátu 3 Cob, ktorá sa k veci vyjadrila dňa 07. 08. 2007.

Uviedla, že vyjadrenie senátu 3 Cob je totožné s odôvodnením uznesenia

č. k. 3 Cob 374/2005-99 zo dňa 06. 09. 2006, pretože späťvzatie odvolania sťažovateľa bolo senátu doručené až po vyhlásení rozsudku krajského súdu č. k. 3 Cob 374/2005-90 zo dňa 07. 06. 2006. Vzhľadom na vyhlásenie rozsudku, ktorým je súd podľa ustanovenia § 156 ods.4 zákona č. 40/2006 Z. z. - Občiansky súdny poriadok; úplné znenie (ďalej len „OSP“) viazaný, nebolo možné vyhovieť návrhu žalovaného - teraz sťažovateľa na jeho opravu podľa ustanovenia 164 OSP. Nápravy sa mohol sťažovateľ dožadovať len podaním mimoriadneho opravného prostriedku - dovolaním alebo podaním sťažnosti na ÚS SR.

Je nepochybné, že postupom administratívy odvolacieho súdu nebolo do súdneho spisu včas dodané späťvzatie odvolania žalovaného - sťažovateľa, ale až po vyhlásení rozsudku vo veci samej (...).»

Ústavnému súdu bolo 28. augusta 2007 doručené stanovisko právneho zástupcu sťažovateľa k vyjadreniu krajského súdu, z ktorého okrem iného vyplýva:

„Zo stanoviska predsedníčky Krajského súdu v Bratislave vyplýva, že späťvzatie odvolania bolo doručené senátu 3 Cob, predsedníčkou ktorého je JUDr. E. O., až po vyhlásení rozsudku. Toto späťvzatie odvolania bolo do súdneho spisu postupom administratívy odvolacieho súdu dodané až po vyhlásení rozsudku vo veci samej.

Krajský súd v Bratislave týmto podľa môjho názoru priznal, že došlo k pochybeniu, v dôsledku ktorého bolo porušené základné právo na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, pretože ako konštatuje, je nepochybné, že postupom administratívy nebolo podanie dodané včas do spisu.

V zmysle ustanovenia § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku podanie možno okrem iného urobiť telefaxom; takéto podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada. Doručením a predložením originálu telefaxu sa overuje autentickosť telefaxového podania a úkon, uskutočnený touto formou, sa považuje za právne účinný.

Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že na podanie obsahujúce návrh na späťvzatie odvolania, ktoré bolo urobené telefaxom, sa prihliadne a má rovnaké právne účinky, ako riadne podanie, a to už od času jeho urobenia; tieto účinky nastali doplnením podania predložením originálu v lehote troch dní.

Späťvzatie odvolania v právnej veci, vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod

sp. zn. 3 Cob 374/2005, bolo odoslané faxom na príslušný súd dňa 06. 06. 2006 o 15:54:01 pod č. FAX (...), t. j. deň, predchádzajúci dňu, kedy sa malo uskutočniť pojednávanie vo veci samej. Z telefaxového podania možno spoľahlivo zistiť, že odoslanie správy trvalo 01:24 a bolo odovzdané adresátovi v poriadku. Podanie telefaxom bolo nasledujúci deň, t. j. 07. 06. 2006, odoslané na Krajský súd v Bratislave, a to v zákonom stanovenej procesnej lehote.

Na základe toho bolo telefaxové podanie, nutné považovať za riadne podanie, a to v zmysle ustanovenia § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

Predmetom tohto podania bol jednoznačne vyjadrený prejav sťažovateľa - odporcu v zastúpení jeho právny zástupcom, ktorým vyjadril svoju vôľu a vzal odvolanie, podané voči rozsudku Okresného súdu Bratislava III, č. k. 28 Cb 22/04-71 zo dňa 07. 10. 2005, späť v celom rozsahu.

Ustanovenie § 207 ods. 2, 3 Občianskeho súdneho poriadku pripúšťa možnosť vziať odvolanie späť, a v prípade, ak účastník využije toto dispozičné právo, je pre súd presne predpísaný postup, akým má v danom prípade postupovať a rozhodnúť.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je možno opäť len uviesť, že odvolací súd pochybil, a to bez rozdielu toho, kto spôsobil toto závažné pochybenie, pretože za späťvzatie odvolania v danom prípade treba považovať deň faxového podania, a nie deň, kedy bol odoslaný originál späťvzatia návrhu.

So zreteľom aj na túto vadu je presne tak, ako to Ústavný súd Slovenskej republiky uviedol v uznesení zo dňa 17. 07. 2007 pod č. III. ÚS 202/07-19, ktorým prijal sťažnosť na ďalšie konanie, v celom rozsahu opodstatnená.

Stanovisko predsedníčky Krajského súdu v Bratislave neuvádza žiadne skutočnosti, ktoré by vyvrátili neoprávnenosť postupu, na základe ktorého súd vo veci o odvolaní rozhodol. Odvolávanie sa súdu na ustanovenie § 156 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého je daná viazanosť súdu vyhlásením rozsudku, ku ktorému došlo dňa 07. 06. 2006, nemôže obstať, nakoľko zo strany môjho klienta ako sťažovateľa bolo riadne realizované v súlade so zákonom dispozičné právo účastníka konania - späťvzatie odvolanie (...).“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od konania verejného ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Neoddeliteľnou súčasťou ochrany ústavnosti je ochrana základných práv a slobôd, ktoré fyzickým osobám a právnickým osobám zaručuje ústava a medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.

Konaním a rozhodovaním všeobecných súdov je ústavný súd oprávnený zaoberať sa len vtedy, ak sa nimi namieta porušenie takých základných práv alebo slobôd, ktorým nebola poskytnutá účinná ochrana. Podstatou účinnej ochrany základných práv a slobôd občana je okrem iného opravný prostriedok, ktorý má fyzická osoba alebo právnická osoba k dispozícii vo vzťahu k tomu základnému právu alebo slobode, porušenie ktorých namieta a ktorý mu umožňuje odstrániť ten stav, v ktorom vidí porušenie svojho základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 36/96).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý má právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa z jej obsahu, príloh, vyjadrení účastníkov a zo súdneho spisu zistil, že v právnej veci o zaplatenie sumy 31 808,20 Sk s príslušenstvom z dôvodu neuhradených faktúr (sťažovateľ je v procesnom postavení žalovaného) Okresný súd Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) rozhodol rozsudkom sp. zn. 28 Cb 22/04 zo 7. októbra 2005 tak, že konanie v časti o zaplatenie istiny zastavil z dôvodu uhradenia tejto sumy, a súčasne zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalobcovi požadovaný úrok z omeškania a trovy konania.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ 5. decembra 2005 odvolanie (spis bol odvolaciemu súdu doručený 19. decembra 2005), ale 6. júna 2006 zaslal a faxom krajskému súdu o 15.54.01 h „*späťvzatie odvolania*“, ktorým vzal odvolanie v celom rozsahu späť a žiadal krajský súd, aby odvolacie konanie zastavil. Telefaxové podanie bolo zaevidované v kancelárii krajského súdu až 7. júna 2006 o 11.00 h (č. l. 88 súdneho spisu). Originál podania (späťvzatie odvolania) bol doručený odvolaciemu súdu 9. júna 2006.

Krajský súd na pojednávaní 7. júna 2006 so začiatkom o 9.30 h rozhodol vo veci rozsudkom sp. zn. 3 Cob 374/05 tak, že rozhodnutie okresného súdu sp. zn. 28 Cb 22/04 zo 7. októbra 2005 v napadnutej vyhovujúcej časti zmenil, vo zvyšku žalobu zamietol a v súvisiacom výroku o trovách konania potvrdil. Rozhodnutie okresného súdu v spojení s namietaným rozhodnutím krajského súdu nadobudlo právoplatnosť 16. augusta 2006.

Sťažovateľ 21. augusta 2006 podal „*návrh na opravné uznesenie*“, ale krajský súd uznesením zo 6. septembra 2006 jeho návrh na opravu rozsudku zo 7. júna 2006 sp. zn. 3 Cob 374/05 zamietol s odôvodnením, že senátu krajského súdu bolo späťvzatie odvolania doručené až po vyhlásení rozsudku.

Ústavný súd konštatuje, že procesný úkon účastníka súdneho konania, ktorý má podstatný vplyv na ďalšie súdne konanie (napr. späťvzatie návrhu, ako aj späťvzatie odvolania), je možné považovať za súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (m. m. I. ÚS 30/97). Keďže základom súdnej ochrany je jej poskytnutie tomu právu, o ochranu ktorého účastník súdneho konania súd požiadal, je jeho prirodzenou súčasťou aj oprávnenie účastníka súdneho konania o jeho späťvzatí odvolania rozhodnúť, ak o jeho odvolaní nebolo dosiaľ rozhodnuté. Dôsledkom takéhoto procesného úkonu účastníka musí byť zastavenie súdneho konania, nie iné rozhodnutie, ktoré v danom prípade bolo vydané. Sťažovateľ sa v namietanom prípade obrátil na všeobecný súd (krajský súd), ktorému rozhodovanie o späťvzatí odvolania bezpochyby patrilo. Krajský súd sa však jeho návrhom pred vydaním rozhodnutia o odvolaní nezaoberal, aj keď sťažovateľ dostatočne preukázal, že späťvzatie odvolania bolo riadne doručené faxom krajskému súdu ešte 6. júna 2006. Táto chyba v organizácii práce, resp. zlej informovanosti senátu krajského súdu

o doručenom včasnom podaní sťažovateľa preto nemôže ospravedlniť jeho postup, aj keď senát nevedel o tom, že takéto podanie bolo všeobecnému súdu doručené.

Podľa právneho názoru ústavného súdu je súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nielen oprávnenie „každého“ domáhať sa zákonom ustanoveným postupom ochrany svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, ale aj rozhodnúť (rozhodovať) o návrhu sťažovateľa ako účastníka súdneho konania. Sťažovateľ v danom prípade nemohol reálne očakávať, že napriek späťvzatiu odvolania, ktoré bolo doručené krajskému súdu telefaxom 6. júna 2006 (neskôr doručené aj poštou 9. júna 2006), krajský súd nerozhodne o jeho návrhu podľa § 207 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Aj predsedníčka krajského súdu vo svojom vyjadrení priznala, že *„Je nepochybné, že postupom administratívy odvolacieho súdu nebolo do súdneho spisu včas dodané späťvzatie odvolania žalovaného – sťažovateľa, ale až po vyhlásení rozsudku vo veci samej (...)“*, čiže tento postup v konečnom dôsledku považovala za nesúladný so zákonom (OSP).

Nad rámec tohto záveru ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ späťvzatím svojho odvolania uplatnil svoje ústavné právo na autonómiu vôle strán (účastníkov konania) podľa čl. 12 ods. 1 prvej vety v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého procesnoprávnym aspektom je dispozičné právo účastníka konania, a obsahuje v sebe oprávnenie slobodne disponovať hmotnými a procesnými právami v občianskom súdnom konaní (PL. ÚS 43/95). Sťažovateľ realizoval toto právo za stavu konania (skôr než sa začalo pojednávanie, na ktorom bolo rozhodnuté o jeho odvolaní), v ktorom zákon uplatnenie tohto jeho práva výslovne nepodmieňuje súhlasom súdu alebo iného subjektu. V právnom štáte (čl. 1 ústavy) sa každý štátny orgán podriaďuje ústave a ďalším prameňom práva. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy, podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jeho medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, sa vzťahuje aj na súdy. Je síce pravdou, že všeobecný súd nemôže porušiť tento článok ústavy, ak zákon vyloží a uplatní spôsobom, ktorý je v súlade s ústavou (mutatis mutandis I. ÚS 24/00), keďže takáto požiadavka pre jeho výklad a uplatňovanie zákonov vyplýva priamo z čl. 152 ods. 4 ústavy.

Odvolanie možno vziať späť, a to až dotedy, kým o ňom nebolo rozhodnuté. Odvolanie môže vziať späť ten, kto ho podal. Na účinnosť späťvzatia odvolania nie je potrebný súhlas súdu ani iného účastníka konania.

Súdy majú v právnom štáte nezastupiteľné miesto pri napĺňaní jeho základných úloh, medzi ktoré patrí vytvorenie právnych a faktických garancií uplatňovania základných práv a slobôd. Jednou z požiadaviek kladených na konania pred súdmi preto je, aby sa v ich rámci a ich prostredníctvom zabezpečoval reálny (a nie iba fiktívny) výkon, resp. ochrana niektorého zo základných práv alebo slobôd občanov. Samotnou existenciou súdnych konaní sa ústavné požiadavky späté s uplatňovaním základných práv a slobôd občanov nevyčerpávajú, pretože tieto predpokladajú tiež určitú kvalitu samotného konania o nich (mutatis mutandis II. ÚS 9/00), a to s ohľadom na predmet sporu a dôsledky rozhodnutia súdu na ďalšie, často nie iba právne vzťahy účastníkov konania (mutatis mutandis II. ÚS 35/01).

Sťažovateľ sa dovoľával ústavnej ochrany tvrdiac, že procesným postupom krajského súdu, ale i zákonným využitím procesných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku účastníkom konania mu nebolo zaručené základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Keďže ústavný súd zo sťažnosti zistil, že späťvzatie odvolania evidentne došlo krajskému súdu ešte pred tým, ako mal krajský súd rozhodovať o jeho odvolaní, je toho názoru, že krajský súd porušil základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

III.

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal aj o zrušenie rozsudku krajského súdu zo 7. júna 2006 v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cob 374/05 a o vrátenie veci na ďalšie konanie.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy; pozn.), a zruší také rozhodnutie,

opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy; pozn.) vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovanie v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1 (čl. 127 ods. 1 ústavy; pozn.), obnovil stav pred porušením.

Keďže napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 3 Cob 374/05 zo 7. júna 2006 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ústavný súd toto rozhodnutie zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde], v ktorom bude viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

Povinnosťou krajského súdu v ďalšom konaní bude v rámci pôsobnosti, ktorú mu umožňuje Občiansky súdny poriadok, zabezpečiť, aby rozhodol o späťvzatií odvolania sťažovateľa.

Keďže ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie finančného zadosťučinenia. Sťažovateľ žiadal, aby mu ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie v sume 150 000 Sk, ktoré odôvodnil dôvodmi uvedenými vo svojej sťažnosti. V danom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia.

V nadväznosti na uvedené okolnosti prípadu považoval ústavný súd za dostatočné priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde v sume 50 000 Sk. Vo zvyšnej časti jeho žiadosti nevyhovel.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. M. C. Sťažovateľ trovy konania nevyčíslil.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk. Úhradu sťažovateľovi priznal podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2006 (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s ustanoveniami § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, každý v sume 2 730 Sk a k tomu 2 x 164 Sk režijný paušál. Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov konania v celkovej sume 5 788 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. októbra 2007